

Nauky

Nakolik se vyhýbáme zlům jako proviněním, natolik činíme dobro ne od sebe, ale od Pána.

18. Kdo by nevěděl a nemohl pochopit, že zlo zabraňuje Pánu vejít k člověku? Zlo je peklem a Pán je nebem, což jsou vzájemné protiklady; nakolik je tedy člověk v jednom, natolik nemůže být ve druhém; jedno působí proti druhému a ničí je.

19. Dokud žijeme ve světě, nalézáme se uprostřed mezi peklem a nebem – pod námi je peklo a nad námi nebe – a jsme udržováni ve svobodě obracet se buď k peklu, nebo k nebi. Obracíme-li se k peklu, odvracíme se od nebe, a obracíme-li se k nebi, odvracíme se od pekla. Neboli (což je totéž) dokud žijeme ve světě, stojíme uprostřed mezi Pánem a ďáblem a jsme udržováni ve svobodě obracet se k jednomu či druhému. Obracíme-li se k ďáblu, odvracíme se od Pána, a obracíme-li se k Pánu, odvracíme se od ďábla. Jinak řečeno: dokud žijeme ve světě, nalézáme se uprostřed mezi zlem a dobrem a jsme udržováni ve svobodě obracet se k jednomu či druhému. Obracíme-li se ke zlu, odvracíme se od dobra, a obracíme-li se k dobru, odvracíme se od zla.

20. Bylo řečeno, že jsme udržováni ve svobodě obracet se tím či oním směrem. Tuto svobodu však nikdo nemá od sebe, ale pouze od Pána – proto bylo řečeno, že jsme v ní udržováni. O rovnováze mezi nebem a peklem a o tom, že se nalézáme v této rovnováze, a proto ve svobodě, viz dílo Nebe a peklo odst. 589–596 a 597–603. Na příslušných místech bude ukázáno, že ve svobodě je udržován každý a že není nikomu odnímána.

21. Z toho zřetelně vyplývá, že nakolik se vyhýbáme zlu, natolik jsme s Pánem a v Pánu, a nakolik jsme v Pánu, natolik činíme dobro ne od sebe, ale od Pána. Z toho plyne tento všeobecný zákon:

V jaké míře se vyhýbáme zlu, v té činíme dobro.

22. Potřebné jsou však dvě věci: za první, musíme se vyhýbat zlům, protože to jsou provinění, tedy protože jsou pekelná a ďábelská, a odporují tak Pánu a Božským zákonům; a za druhé, musíme se vyhýbat zlům jako proviněním jakoby od sebe sama, avšak musíme vědět a věřit, že to je od Pána. O prvním i druhém požadavku pojednáme v následujících odstavcích.

23. Vyplývají z toho tři závěry:

1. Pokud si přejeme a činíme dobro předtím, než se začneme vyhýbat zlům jako proviněním, naše dobra nejsou skutečnými dobry.

2. Pokud zbožně smýšlíme a hovoříme, ale nevyhýbáme se zlům jako proviněním, naše zbožnost není skutečnou zbožností.

3. Pokud mnoho známe a mnohému rozumíme, ale nevyhýbáme se zlům jako proviněním, nejsme skutečně moudří.

24. 1. Pokud si přejeme a činíme dobro před tím, než se začneme vyhýbat zlům jako proviněním, naše dobra nejsou skutečnými dobry.

Důvodem je, že do té doby nejsme v Pánu (jak bylo řečeno výše). Pokud tedy například dáváme chudým, pomáháme potřebným, obdarováváme kostely a nemocnice, prokazujeme dobro církvi, své zemi a spoluobčanům, vyučujeme evangelium a obracíme druhé na víru, vynášíme spravedlivé soudy, upřímně obchodujeme a poctivě pracujeme, a přesto za nic nepovažujeme taková zla jako podvody, cizoložství, nenávisť, rouhání a podobně, tehdy nemůžeme činit jiná dobra než taková, jež jsou vnitřně zlá, neboť je činíme sami ze sebe, a ne z Pána. Jsme v nich tedy my sami, a ne Pán; a všechna taková dobra jsou poskvřena našimi zly a mají na zřeteli nás samé a svět. Avšak tytéž skutky, o kterých jsme se zmínili výše, jsou vnitřně dobré, pokud se vyhýbáme zlům jako proviněním – například zlům podvodu, cizoložství, nenávisť, rouhání a podobně; tehdy je činíme z Pána a říká se o nich, že jsou „vykonané v Bohu“ (J 3,19–21).

25. 2. Pokud zbožně smýšlíme a hovoříme, ale nevyhýbáme se zlům jako proviněním, naše zbožnost není skutečnou zbožností.

Důvodem je, že tehdy nejsme v Pánu. Pokud například často navštěvujeme chrámy, oddaně nasloucháme kázáním, čteme Slovo a zbožné knihy, chodíme ke svatému přijímání, denně se modlíme a třeba i často myslíme na Boha a na záchranu, a přesto pokládáme za nic zla, jež jsou provinění (například podvody, cizoložství, nenávisť, rouhání a podobně), tehdy jsou všechny naše zbožné myšlenky a řeči vnitřně nečisté, neboť jsme v nich my sami se svými zly. Sami o tom nevíme, avšak ona zla tam přesto jsou, skryta našim zrakům. Podobáme se pramenu, jehož voda je nečistá od samého zřídla. Projevujeme zbožnost buď ze zvyku, pro zásluhy, nebo ji jen předstíráme – a ona skutečně stoupá k nebi, ale obrací se na své cestě zpět a padá dolů jako kouř ve vzduchu.

26. *Bylo mi dopřáno vidět a slyšet řadu takových lidí, kteří po smrti vypočítávali své dobré skutky a zbožné úkony, mezi mnoha jinými i ty, jež jsem vyjmenoval v odstavcích 24 a 25. Viděl jsem mezi nimi i takové, kteří měli lampy bez oleje. Byli prověřováni, zda se vyhýbali zlům jako vinám, a zjistilo se, že nikoli. Bylo jim proto řečeno, že jsou zlí; později jsem spatřil, jak se ubírají do jeskyní, kde žili podobní zlí duchové.*